

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi poli, in velja po pošti za celo leto 4 gld. 60 kr., za pol leta 2 gld. 40 kr., za četertleta 1 gld. 30 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četert leta 1 gold.; ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXV.

V Ljubljani 19. mal. serpana 1872.

List 29.

V. Križ — vir olike in naj boljši lek proti neveri in krivemu modrovanju.

(Konec.)

Hegel, modroslovec nemški, kaže, da samolastno ali absolutno je nepogojna misel z nepogojnim bitjem, torej nekako božestvo. Ta brezpogojna misel ali ideja je pa trojna: ideja sama na sebi, ideja mimo sebe, ideja sama v sebi. Na dolgo in široko opisuje, kako se ta samovlastna ideja polagoma razvija in vravnava potem v človeštvu. Ob kratkem in po domače povedan je nauk njegov, da svet je božestvo. Najprej se razvije v tvarino ali telesnino, ta v telesa po rudninstvu, rastlinstvu, živalstvu, v človeku se zavéda v duhu, in njegov filosof je bog na naj viši stopinji, na verhungu! To je vsebožestvo (pantheismus), ki so ga že pred Kristusom sanjari nekteri poganski modrijanje, ki ga je v srednjem veku razkazoval oholi Spinoza, kateri je prikrit v monadologiji Leibnitz-ovi, k kateremu se je priznaval tudi Fichte, češ, jaz sem bog! Tako zabrede človeški razum, ki se oberne proč od svetega križa in zaverže luč njegovega nauka.

Ker pa je uni nauk v prav lični sestavi, je kazal veliko moč, in pridobil si dokaj učencev, zlasti nemških. Imel je Hegel pred časom skoro brez števila naslednikov, ki so se pa ločili v tri tabore, v desnico, levico in središče. K desnici se prištevajo na pr. Gabler, Daub, Marheinecke, Gans, Henning in mnogi drugi, kateri si v svojih modroslovnih spisih prizadevajo z raznimi vstavki odpraviti nekatere terdobe proti državi in proti cerkvi, ter sploh modroslovju temu pridobiti več vpljudnosti. Ravno nasproti si prizadevajo levičarji one terdobe še vzvišati in pomnožiti proti cerkvi in državi; na levici so tako imenovani mladi Heglovci (Junghegelianer), na pr. David Strauss, Ludvik Feuerbach, Bruno Bauer, Ruge, Ghillany, Stirner in mnogi drugi. V središču so na pr. Chr. Weisz, F. Fischer, Koloff, Beckers, Hiltebrand in drugi, kateri na to merijo, da bi se sestava Hegeljnova sem ter tje še dopolnila, kot v modriji o pravu in nraih, kjer se premalo ozira na vladajoče načela v cerkvi in državi. Povedati se more, da je to modroslovstvo prevzelo in prekrasilo skorej vso nemško književnost, in da je od Nemcev prešlo že tudi v slovstva drugih narodov.

Vsebožestvo toraj ima biti tista osveta ali razsvetljenost, s katero novi modrijanje oblažiti hočejo ljudstvo? Oj to ni razsvetljenost, to ni prava modrost, to ni ravno in trezno spoznanje zdravega uma človeškega: celo priroda ali stvarstvo imeti za božestvo in sam sebe za svestnega boga; temuč to je razuma človeškega naj večji prevara in prava zmešnjava njegova domišljije. Vseboštvo pa brezboštvo (pantheismus et atheismus) se vjema v

npravnih nasledkih svojih. „Ni Boga,“ ali pa: „Jaz sam sem Bog“, obedvoje je zlobna nespamet, in obedvoje enako podkopava in prevrača podlage in pravila npravnih vredbe na svetu ali med človeštvom.

Grozni npravnih nasledkov vsebožateljske modrije Hegeljnove so se celo med protestanti prestrašili mnogi učeni možje, katerim še nekaj velja npravnost in kerščanstvo samo na sebi, in prizadevajo si le-to braniti proti novim modroslovcem, vzlasti proti Heglovcem, ter snujejo filosofijo kerščansko, ktera se opira na učene preiskovanja človeškega razuma, razsvetljenega po nauku Jezusa Kristusa. Taki možje so p. Schleiermacher, Paulus, in večina iz desnice Heglovcev. Res je, da le s križa, le iz nauka Jezusovega svéti se nam luč, brez ktere človeški razum blodi po tminah in v svojih preiskavah zahaja na stranske pota. Prava olike sije le s križa vsemu človeštvu. S križa k nam donijo one besede: „Jaz luč sem na svet prišel, da nobeden, kateri v mé veruje, ne ostane v temi.“ Katoliška cerkev je po tej nebeški luči od nekdanj gojila pravo kerščansko modroljubje ali filosofijo; ona je vselej z bogoslovnimi tudi modroslovnimi in prirodznanskimi vede vpeljevala v svoje šole, akademije in vseučilišča, ona je tudi to, kar so dobrega, pravega, koristnega učili nekerščanski modrovalteli, sprejela v versto kerščanskih ved; njihove napake in zmote pa je odstranjevala, pomanjkljivosti pa dopolnovala in popravljala z izreki človeškega po nauku Jezusa Kristusa razsvetljenega uma. Takih gojiteljev in dopolnovateljev kerščanske filosofije je imela katoliška cerkev vsaki čas in jih ima še danes.

Katoliška cerkev ni neprijateljica prave osvete ali olike ljudske, marveč prijateljica, njena začetnica in naj večji pomočnica; ona — steber resnice — zaméta in ovrača le zmote, krive in prazne vere, slepoto in neverstvo.

Sveti križ Kristusov ostane do konca sveta vir prave olike in naj boljši lek proti neveri in krivemu modrovanju. Le s križa nam sije v svetlih žarkih resnica Božja, v kateri je zmaga, in ktera tudi sedanjim lažnjivim modrijanom nasproti kliče vsemu svetu: da je Bog vsegamogočen — od sveta bistveno razločen — svetá stvarnik, ohranitelj in vladar naj modrejši; da je on vsega človeštva naj ljubeznjivši oče, naj svetejši npravni postavodajatelj; da on svet vodi po svoji previdnosti, in bode naposled pravično dobrim in hudim povračeval na tanko po zasluženju. Le križ nam kaže, čemu je človek stvarjen, kako visoko je bil postavljen in kako svet mu je bil namen, kako globoko pa je padel in se ponižal. Nikjer se tako na tanko ne bere visokost in nizkost človekova, kakor v terpljenju in v smerti Sina Božjega. Toda s križa nam je prišlo spet povišanje, rešenje in zveličanje. Kristus je na-se vz

našo človeško prirodo, da bi nas povišal; umerl je, da bi nas oživil; prišel iz nebes na zemljo, da bi mi mogli z zemlje priti v nebesa. Toraj smo tudi mi prijatli in otroci Božji, domovina naša je v nebesih, oče naš je Bog, življenje naše — življenje večno!

Civilni ali svetni zakon.

(Govor iz mesečne seje kat.-pol. društva 7. t. m.)

(Konec.)

II. Civilni zakon se imenuje tisti, ki je sklenjen vpričo svetne gosposke, bodi si vpričo župana ali mēra (mair-a), ali pa vpričo okrajnega glavarja, kakor državna postava ukazuje.

Začetek civilnega zakona najdemo v žalostnem času perve francoske prekucije, ko so bili celo katoliško vero odpravili in so hotli državo imeti brez Boga in brez vere. Poznej, ko je Francoska po svojih zmagah in postavah velik vpliv tudi čez druge dobila, in so države se čedalje bolj od cerkve ločile in brezverske postale, se je tudi civilni zakon po drugih državah razširil. — Tedaj ima svoj začetek in vzrok v brezverstvu; kajti ravno tisto leto (1793) so bile na Francoskem nove postave prepovedale vso službo Božjo in vse keršanske opravila, država se je bila pogreznila v brezno brezboštva in trinoštva, ktero brezversko znamenje je tudi ti zakonski postavi bilo vtisnjeno. Taka postava je izvirala iz nevere nekterih vekačev, katerih osebno mnenje se je vrnilo vsem za postavo. Taka postava odzame zakonu ves čeznatorni značaj, in ga postavi spet na zgolj natorno podlago, kakor je bila pred Kristusom. Civilni zakon je res le tam mogoč, kjer je zaterta keršanska zavest ali je sicer zginila. Taki zakon so vpeljale novodobne države, ki imajo svoj brezverski značaj za silni napredek, dasiravno so narodi sploh verni. Taki zakon loči pogodbo in zakrament, ko se vendar v djanji ne dá ločiti, in je med vernimi vsaka postavna zakonska pogodba tudi zakrament. Prav za prav je namreč, kakor le en zakon, tako tudi le en način, ta zakon skleniti, da si namreč zaročenca po cerkveno določeni poti izrečeta določno svojo nasprotno notranjo vdanost v zakonske namene, ter je njih zakon svet ali zakrament, in nerazvezljiv. Vsakršni drugi način združevanja ni zakrament in ne zakon in zato cerkveno ne pripuščen.

Ta civilni zakon je ali obligaten (vezaven), da namreč vsaki zaročenci morajo vpričo župana svoj zakon skleniti, pa jim je potem na voljo dano, kakor je od cerkve zapovedano, da ta zakon za cerkev veljavno sklenejo vpričo fajmoštra in dveh prič. (Tako je bilo pri nas pred 60 leti pod francosko vlado). Ali je pa fakultativen, posilin, da namreč ni vsem zapovedan, ampak le od države dovoljen tistim, katerih cerkev iz tega ali unega vzroka noče ali ne more poročiti. Da po takem posilnem civilnem zaročenju vpričo gosposke novi zakonski ne gredo in ne morejo iti še v cerkev, da bi tam sklenili cerkveno veljavni zakon, se po tem samo razume, ker so se ravno zaradi cerkvenega zadržka dali civilno poročiti. In tak posilni civilni zakon pripušča naša sedanja državna postava, kateri se nikoli ne sklepa po postavi tridenškega zbora tudi pred fajmoštrom in dvema pričama in ga torej katoliška cerkev ne more spoznati za cerkveno veljavni zakon.

Naj si pa bo civilni zakon obligaten ali posilen, je sam na sebi pred Bogom in cerkvijo vselej neveljaven in zato smertni greh. To je očitno iz popred dokazanega, da je namreč zakon med vernimi zakrament, in da ima cerkev oblast zastran zakramentov in zakonskih zadržkov. Ker je pa cerkev v trienškem zboru dala postavo, da se sme zakon le sklepati vpričo fajmoštra in dveh ali treh

prič kot razdiraven zadržek tako, da drugač sklenjen zakon ne velja: je vsak civilni zakon sam na sebi že iz pomanjkanja te oestro zapovedane pogoje ali zavoljo tega razdiravnega zadržka neveljaven, ko bi tudi nobenega drugega zadržka ne bilo. Zato ga tudi sv. cerkev nikoli in nikjer ni poterdila, kjer koli je bila postava trienškega zbora oklicana, in ni cerkev o nji dispenze dala.

Res je sicer in dobro vemo, da nekda ni bilo te postave, katero je dal tridenš. zbor, in so takrat veljali tudi skrivni zakoni, ki niso bili sklenjeni vpričo fajmoštra; res je tudi, da je v novejši dobi sv. cerkev iz važnih vzrokov oprostila ali dispencirala te tridenške postave, n. pr. 1838 na Nemškem ob Renu, 1842 na Ogerskem. Ali ravno tako gotovo je, da je ta tridenška postava razdiraven zadržek in povsod, kjer je bila oklicana in ni dispensa dana, tako oestro veže, da je brez nje spolnitve zakon neveljaven, in če bi tudi drugega razdiravnega zadržka ne bilo, naj poroča še tako imeniten gospod in se vzame kolikor koli prič. Pri posilnem civilnem zakonu so pa navadno ali dostikrat razun tega zadržka še drugi, ker le tisti se civilno poročajo, katerih cerkev iz cerkvenih vzrokov noče ali ne more cerkveno poročiti.

Taki vzroki pa so večji del razdiravni zadržki, n. pr. bližnje sorodovinstvo, svakovstvo, nekeršanska vera i. dr., ter tako dostikrat še več takih zadržkov razun tridenške postave dela zakon neveljaven.

Da še bolj razvidno in veljavno dokažemo, da sv. cerkev ne priznava veljave civilnega zakona, zaslišimo še njene poglavarje, papeže in škofe, kaj tirjajo za veljavni zakon in kako sodijo o civilnem zakonu. Že precej ob začetku civilnega zakona na Francoskem leta 1794 je odgovoril papež Pij VI po posvetovanji s svojimi kardinali Lusonskemu škofu: „Pred mestno gosposko alinjenimi vradniki sklenjen zakon ni nikakor cerkveno veljaven zakon.“ Enako sv. Oče Pij IX izrekajo že v nagovoru od leta 1852, kaj ima kat. kristjan o zakonu verovati, ko pravijo: „Slehnemu kat. kristjanu mora znano biti, da je zakon zares in v pravem pomenu eden sedmérih zakramentov n. z., postavljen od Kristusa Gospoda. Med Kristusovimi verniki torej ne more zakona biti, ki bi ne bil ob enem zakrament: vsaka zveza med moškim in žensko pri kristjanih, ki ni zakrament, ako bi bila tudi sklenjena na podlagi kake državne postave, je torej zgolj sramotno in pogubljivo prileštvo, kakoršnega cerkev tolikanj hudo obsojuje. Zakrament se torej od zakonske zveze (pogodbe) nikoli ne more ločiti. In poslednjič cerkvi gre vse vstanovljati, kar zakon tiče.“ Ravno tisto leto pišejo do kralja Viktor-Emanuela tako le: „Verska resnica je, da je zakon po Jezusu Kristusu Gospodu našem povzdignjen v vrednost zakramenta, in nauk katol. cerkve je, da gre zakrament k bistvu zakona samega tako, da je zakonska zveza med kristjani le postavna, ako je zakrament zakona, brez tega pa je le prileštvo. Svetna postava, ki hoče za katoličane ločiti zakrament od zakonske pogodbe, in tako njeno veljavo vravnati, nasprotuje nauku sv. cerkve, si po krivici prilastuje njene bistvene pravice, ter stavi v djanji konkubinacijo in zakrament zakona v eno versto, ker oba priterjuje (sankecionira) za enako postavna... Mi pišemo Vašemu veličanstvu, da ta postava ni katoliška; ako pa postava ni katoliška, je duhovščina dolžna verne v tem podučiti, ako bi se tudi nar večji nevarnosti izpostavila.“

Nočemo ponavljati še veliko ojestrejših besed, s katerimi namestnik Kristusov v svojih nagovorih II. 1860 in 1866 civilni zakon obsojuje, ker s tim, kar je rečeno, je dosti pojasnjen nauk sv. Cerkve o tej reči.

Ravno v tem pomenu je odgovorila pred malo leti kongregacija tridentinški zbora, ko jo je več laških duhovnih pastirjev vprašalo, kako se bo ravnalo pri kerstu otrok iz zgolj civilnega zakona, ko določi tako-le: „Osebe, ki so v takem zakonu in niso dopolnile cerkvene postave, veljajo za priležnice, njih otroci so nezakonski, in potem naj se z njimi ravna pri sv. kerstu. To je tolikanj bolj potrebno, da nevedno ljudstvo ne bo mislilo, da med cerkvenim in civilnim zakonom ni nič razločka.“ Tako sodi o civilnem zakonu od cerkve ustanovljena kongregacija trid. zbora.

Lavantinski škof so izdali leta 1868 pastirski list zastran novih postav od 25. majnika in med drugim pišejo §. 5: „Kteri v civilnem zakonu živé, so očitni grešniki, s kterimi je gledé na vse okoliščine previdno ravnati... Tako poročenim se v zakramentu pokore odveza popred dati ne smé, dokler nima duhovnik dovolj poročstva, da se svojega očitnega pohujšanja iz serca kesajo in kolikor le mogoče skušajo iz pregrešne zveze stopiti, ali pa, če je mogoče, da se hočejo po keršansko zvezati“. In h koncu omenjajo, „da naj nihče ne misli kakor da bi bila vsled nove zakonske postave cerkvena postava in cerkveno pravo zakonsko ob veljavo, temuč cerkvena postava veže vseskozi vsacega kristjana, bodi si kdor koli“.

Naš mil. knez škof pišejo v pastirskem listu l. 1868 med drugim zastran zakona: „Cerkveni trid. zbor je v tej reči določila dal, kterim se mora vsak katoličan podvreči. Naj verni posvetno postavo tako spolnujejo, da ne bodo božje in cerkvene postave žalili... Cerkveno zakonsko postavodajavstvo ostane v svoji moči, če je tudi državna postavo spremembe napravila... Verniki so zavezani pod smertnim grehom spolnovati zapovedi, ki jih je cerkev dala zastran zakona... Civilni zakon je po določilih trid. zbora (sej. 24.) sam po sebi neveljaven, ako bi tudi nobenega cerkvenega zadržka ne bilo, zato, ker ni sklenjen pred zadevnim dušnim pastirjem... Kteri v civilnem zakonu živé, so imeti kakor očitni grešniki. Njih greh je toliko večí, ker s tim cerkvene postave zaničujejo in cerkveni srenji veliko pohujšanje dajejo. Taki se zamorejo odvezati le takrat, ako pregrešno zavezo raztergajo, ali pa se dajo veljavno poročiti, če kak zadržek ni na poti...“ Tako so učili in pisali vsi višji katol. pastirji sedaj kakor v poprejšnem času; tako bodo učili njih nasledniki tudi zanaprej v sleherni državi; sej bi sicer nehali biti katoliški učeniki, ko bi katoliško resnico zatajili.

Ako je pa Kristus Petru in drugim apostelnim oblast dal zavezovati in odvezovati, ker je rekel: Kdor vas posluša mene posluša, in: Kdor cerkve ne posluša, naj ti bo kakor nevernik in očitni grešnik: pač vernega kristjana (in le za take govorim) ni treba opominjati, komu ima verjeti in koga se deržati, kar zadene veljavo sv. zakramentov, ali cerkvenega poglavarja, na kterega je Kristus postavil svojo cerkev, in škofov, ktere je sv. Duh postavil vladati cerkev božjo: ali pa kaknega posvetneža, ki utegne biti v družih rečéh učen, ki pa v cerkvenem oziru nima ne oblasti ne vednosti in torej napada katoliške pravice in čisti nauk iz nevednosti ali še iz slabejih vzrokov, iz napuha in cerkvenega sovraštva.*)

Kakor papeži in škofje, uče tudi vsi drugi katol. bogoslovci o civilnem zakonu, kterih pa ne moremo posamezno naštevati; le to kratko omenimo, da vsi ti kat. veljaki pripisujejo svetnemu zakonu nar. žalostnejši na-

sledke v cerkvenem in društvenem oziru. Kakor je namreč keršanski zakon vir božjega blagoslova za vso družino: tako vsako spremenjenje keršanskega značaja pri zakonu odvrča ta blagoslov, in dela škodo za družino in društvo. Ako keršanski narodi zapuščajo Kristusa in njegovo cerkev, si spodbijajo sami pravo podlago, in to ne more biti brez hudih nasledkov. Kakor je Bog v stari zavezi tepel Izraelsko ljudstvo, kadar je od njega odpadlo, tako bo gotovo pred ali poznej kaznoval keršanske narode, ki Njegovi postavi nezvesti postanejo. Pomislika vredno je, kar pišejo o tej reči dobro znani katol. pol. listi: „Odkar je na Francoskem vpeljan civilni zakon, ni umerl noben vladar na tronu, noben vladarski sin ni nasledoval svojemu očetu na pristolu; vse družinsko in družbeno življenje je zbegano in ostrupeno“. Kako bi bilo tudi to drugač mogoče? Civilni zakon loči družinsko življenje od cerkve in ga postavi na podlago popačene nature; kakoršen je pa vir, taka je tudi voda, in necepljeno drevo ne more roditi boljšega sadu kakor cepljeno. Zato celo nekatoličani priznavajo pristojnost cerkvenega zakona. Komu ni znano, da celo malo keršanski slavni Goethe, ki pravi: Človeški duh ne bo prišel nikoli višej, kakor je keršanstvo, sedaj pa imajo za napredek, se ne zmeniti za keršanstvo“, z veliko hvalo priznava, kako je v katoliški cerkvi vse življenje od rojstva do smerti lepo posvečeno po sedmerih zakramentih. In kam stavi on kerš. zakon? Ali mar v hišo mestne gosposke? Nikakor ne; tam se ne začinja keršansko življenje, temuč s sv. kerstom v cerkvi, in zato pelje novo zaročene v cerkev ter ima cerkveno posvečeni zakon za prvi in nar. imenitniši člen ali ud prečudno sklenjene verige ali zveze božje milosti, ki obsega vse človeško življenje od začetka do konca ter ga očiščuje, posvečuje in veže.

Tudi keršanski vladarji tega niso prezerli, in ni brez važnega pomena, da je modri cesar Frančišk I, pod kterim civilni zakon še ni bil pripuščen, in je le tadanja, ki je tudi sedanja, državna zakonska postava preveč v cerkveno pravo segala, še na smertni postelji priporočal in odločil, da se imajo zakonske pravde škofom v razsodbo izročiti. Kajti le keršanski, cerkveni zakon je vir božjega blagoslova za državo in cerkev; vsako bistveno spremenjenje v njem pa je škodljiv strup, ki razjeda kerš. družino in društvo.

Dovelj je tedaj dokazano iz bistva keršanskega zakona in po veljavnih določbah cerkvenih prednikov, ter po izrekih družih učenjakov in veljakov, da je zakon med kristjani zakrament, in da le Kristusova cerkev ima o njegovem bistvu določevati; — in zato je civilni zakon, ki se sklepa zoper cerkveno postavo, pred cerkvijo neveljaven, in torej gotovo tudi nikakor ne cerkvi ne kerš. družini koristen.

K koncu ne stavim nobenega nasveta za sklepanje, le kratko izrečem dvojno priserčno željo:

1. Da bi se po modrih cerkvenih in državnih viših — kmalo poravnalo, kar je sedaj tako zamotano in zmedeno zastran katol. zakona, preden bodo nasledki še hujši ter več ne bo mogoče jih poravnati.

2. Naj si za sedaj slehern v svojih okoliščinah po svoji moči prizadeva, da se povsod spozna pravi zamen in potrebne pogoje keršanskega zakona, da se, kolikor mogoče, zmote odstranijo, ter se tako ohrani mir med katoličani, za cerkev in društvo škodljivi nasledki pa po moči odvernejo. K čemur Bog pomoz!

*) Omikanim živo priporočamo o tej tvarini dva sestavka v letošnjih hist. pol. Blätter, Heft 7 in 8.

Slovó

ranjcega gospoda Janeza Brence-ta,

tadanjega kaplana na Bistrici v Bohinju, dvajseto nedeljo po Binkoštih (14. vinotoka) 1849.

„Zdaj vas pa izročim Bogú in besedi milosti njegove.“ Djanje ap. 20, 32.

Precej dolgo že sem pogosto in prav iz serca marsikaj Bogu priporočal in prosil, da bi po svoji neskončni modrosti kako pre naredil. Nisem prosil, da bi mi Bog terpljenje odvzel, ampak da bi takó naredil, kakor je meni in vam v izveličanje. — In Bog je tako naredil, da vam dans zadnjikrat pridigujem. — Nekterim zmed vas bo prav in ljubo, da ne bom več tukaj pridigoval, da grem od vas, — nekterim bo pa težko. Ravno tako je tudi meni; so vzroki, zavolj katerih grem rad; so pa tudi vzroki, zavolj katerih ne grem rad od vas. — Ker je za vas, ljubi moji poslušavci! dobro in potrebno vediti, zakaj grem rad, in zakaj ne rad od vas, želim vam dans to odkritoserčno povedati. — Če bom bolj dolgo in oistreje kot po navadi govoril, se potolažite s tem, da je zadnjikrat.

Preden pa začnem, prosim, še enkrat pokleknite, in na tihem Boga za potrebno razsvitljenje prosite.

I.

Če pravim, da grem rad od vas, me ne smete napek razumevati. Ne grem zato rad od vas, ker sem imel kaj poterpeti. Terpljenja se nisem nikoli bal, ker vem, da je Jezus Kristus terpel, in rekel, da tiste ljubi, ktere na tem svetu tepe. Terpljenja se nisem bal; in zavolj terpljenja, obrekovanja, zaničevanja ne grem rad od vas; ker vem, da so bili tudi aposteljni od teh, kterim so veliko dobrega storili, obrekovani in zaničevani. Sin Božji je bil zato, ker je mnoge prav svaril in učil, vjet, po krivem obsojen in clo na križu umorjen. Zavolj terpljenja tedaj, še enkrat rečem, ne grem rad od vas, ampak zavolj drugih vzrokov; in ti so:

1. Pridige. Z veseljem, z velikim veseljem sem pridigoval, velikokrat nedelje težko čakal, da bi vam kaj lepega in potrebnega povedal. Učil sem vas v pridigah in v keršanskih naukih, kako bi imeli Boga nar boljšega Očeta ljubiti, njegove svete nam tako potrebne zapovedi radi spolnovati, kako bi imeli v njega zaupati, kako po Jezusovem zgledu živeti. Učil sem, kaj vam je v zveličanje treba. — Učil sem pa tudi, kaj ne smete storiti. Svaril sem starše, posle in otroke; svaril sem pred pohujšanjem, vasovanjem, nesramno ljubeznijo, napčno, nečimerno obleko, pred pijančevanjem in pred vsimi napčnimi tovaršijami. Na vso moč sem si prizadjal, tajiti tega ne morete, da bi posebno tebe, ljuba keršanska mladost! pred nar strašnejšim grehom, gerdo nečistostjo obvaroval. — Veliko jih je rado poslušalo in vbogalo. Nekteri so se pa nad mano togotili, kakor da bi le jaz, ne pa Bog od njih čistost tirjal. Mojega nauka niso hotli za Božji nauk spoznati. Ker torej čutim, da pri nekterih nič ne opravi, grem rad proč; morebiti bodo ti družega gospoda raji poslušali in raji vbogali.

2. Zavolj molitve. Molil sem rad — po zgledu Zveličarjevem; v molitvi sem iskal pomoči in tolažbe. Skozi dve leti sem neprenehoma od pokore pridigoval, in posebno nesramni ljubezni vdane svaril; ker pa z vsemi pridigami pri nekterih nič poboljšanja ni bilo, sem za te terdovratne molil, očitno molil, ker sem upal, da bo združena molitev pravičnih pri njih več obveljala in zdala, kakor pridige. Pa nekteri so mi to za hudo vzeli in zelo zamerili. No, če pa tukaj že moliti, očitno moliti ne smem, če se že nad tem nekteri pohujšate, grem rad od vas zato — da se pohujšali ne bote.

3. Zavolj šole. Da je na dobri izreji otrok narveč

ležeče, sem prepričan; zato sem si pa tudi za keršansko izrejo mladosti z vso močjo prizadeval. V ti reči sem vse storil, kar sem le mogel; nisem se bal ne truda, ne terpljenja, tudi za denar mi nič ni bilo, če sem le kaj dobrega storiti mogel — vse sem rad storil. Ali tudi v tem so se nekteri nad mano spotikovali; zamerili so mi, da sem otrokom, mladenčem in dekletom dober in prijazen bil kakor oče. Rad grem tedaj od vas; morebiti drugemu tega ne bote zamerili. — Pa vender, preden grem, moram vam, očetje, še eno resnico povedati. Nikoli se nisem družega bal, kot Boga in greha, in vam zato vselej resnico povedal, če je bila tudi neprijetna; toliko manj jo dans poslednji dan zamolčati smem. — Očetje! vsak kajžarček, če ima tudi le eno kravico, ima tudi hlev; uboga vdova je pogorela, pomagali ji bote sozidati hlev, in to je prav; visoko po planinah imate stani za živinico, čeravno je živina le kake tedne tam gôri, in tudi to je prav: — ali da za vse svoje otroke nobenega stanovališa, za šolo hiše nimate, to — to ni prav. Zidate hleve, napravljate mnoge druge reči, ne reči, ne rečem, da bi bilo to nepotrebno; — ali eno je čez vse potrebno — otrôci so več vredni kot krave — napravite tudi njim stanovanje, napravite šolo!*) — Očetje! kar je Jezus svojem poslušavcem rekel: „Zgled sem vam dal, da storite, kakor sem jaz storil“ — tudi jaz dans poslednjikrat morem vam reči: Zgled sem vam dal, da skerbite za svoje otroke in za vso mladino, kakor sem jez zanje skrbel! —

4. Zavolj bolnikov. Skozi šest lét sem bil pri vas, nobenega bolnika nisem zamudil, jih vselej, v vsakem vremeni, naj je bilo po dnevi ali po noči, rad obiskoval; — ali nekterim zmed vas v smertni sili svete zakramente deliti se zelo, zelo bojim. Še zdravi svete zakramente opuščajo, poboljšati se nočejo; ti v smertni sili ne bodo greha zapustili, ampak greh bo njih zapustil. Takim terdovratnim, nevrednim v smertni sili pristopiti je strašna težava, za duhovna, terdovratnemu grešniku pri smerti biti.

Rad grem tedaj proč, da ne bom prisiljen, kakemu takemu nespokornemu v smertni sili svetih zakramentov deliti k večnemu pogubljenju.

So še drugi vzroki, zavolj katerih grem rad od vas; ker vam pa nič ne pomaga, ali jih veste ali ne, vam jih tudi pravil ne bom. — Povém pa tudi, da grem težko, zelo težko od vas, in zakaj — to vam bom povedal v

II. déli.

Pervi dve leti, ko so še ranjki gospod fajmošter živeli, je meni vse po sreči in po volji šlo, — tako po sreči, da sem bil včasih zato žalosten, zelo žalosten. Mislil sem si: Ti, o Jezus, praviš, da tiste ljubiš, ktere tepeš; ti si apostelnom in drugim svojim zvestim služabnikom veliko terpljenja dal; morebiti jaz ne hodim po pravi poti — zato sem že takrat Boga pogosto za terpljenje prosil. In Bog me je kmalo uslišal.

Ko sem bil po smerti ranjcega gosp. fajmoštra namestnik pri vas, sem imel z vami več opraviti kot poprej, sem vas tedaj tudi zmirom bolj spoznaval, tako tudi marsikaj napčnega med vami bolj spoznal. Zvest svojemu poklicu in poln zaupanja v Božjo pomoč sem mogel takrat začeti nekatere meni poprej neznane pregrehe svariti in zatirati, nekatere ljudi oistrejše opominjevati, nekatere dolžnosti bolj pogosto in bolj natanko razkladati. Tedaj smo si prišli navskriž. Nekteri so jeli raji vbogati, nekteri pa ne.

Kteri so radi vbogali, so vpervič — otročiči. Vi otročiči ste radi v šolo hiteli, me radi poslušali, in

*) Sad tega občutljivega opomina o slovesu se je kmalo očitno pokazal; ker malo lét potem so ondi novo, lepo, prostorno šolsko poslopje sozidali.

se tudi veliko lepega in dobrega sebi in celi fari v srečo in čast naučili. Vi ste bili kakor Jezusovo takó tudi moje veselje. Težko, zelo težko se bom ločil od vas, zelo težko vas zapustil. — Mladenci! dekleta! s kakšnim veseljem sem jaz k vam v šolo hodil, vam ne morem povedati! kako sem vas bil vesel, ko ste me tako radi vbogali, ne morem izreči. Kako bi vas ne bil vesel, ko so še ptujim učenim za prid človeškega rodú vnetim gospodom solze oči zalivale, ko sem jim pripovedoval, kako smo se učili, kako ravnali, kako tudi s petjem se razveselovali! Težko, silno težko se bom ločil od vas.

Matere! z velikim veseljem se spominjam, kako rade ste mi otročiče v šolo pošiljale, kako k dobremu jih napeljevati mi pomagale. Hvala pa tudi vam, skerbni, dobri očetje! Težko, težko se bom od vas ločil.

Hvalo, vso hvalo pa le dajmo Bogú, da se je v teh šestih letih, ko sem pri vas bil, veliko dobrega storilo! Dosti mladih in starih je svoje dolžnosti bolj spoznalo, in po tem spoznanji tudi lepše, boljše živeti začelo. Razderle so se marsiktere napčne družbe, ples se je zelo opuštati jel, pijančevanje pri mladih ljudéh je bolj in bolj pojenjevalo; v obleki bi se bilo marsikaj še opustilo. To je duhovno veselje, veliko veselje. Zelo hudo, milo mi bo, ker ne bom gledal lepega sadú, kateri bo rastel pri vas iz semena od mene tukaj vsejanega. — In kakor so nekteri svoje dolžnosti bolj spoznali, so si tudi prizadevali še zmiraj bolj popolnoma biti; zato so svojo vest bolj pogosto očiševali, in bolj pogosto v zakramentu sv. Rešnjega Telesa dušne pomoči iskali. Koliko veselja sem v spovednici doživel, vam povedati nisem v stanu. Kdo bi se ne veselil gorečnosti spokornikov in spokornic, ktere sem mogel včasih v pokorjenji celo ustavljati! Veselje, veliko veselje me obide, če se spomnim svetega leta, koliko bremén grehov sem odvezl, koliko rán zacelil! Velikokrat sem od 4 popoldan do 10 zvečer v spovednici sedel; telesno sem bil ves terd od seje, v srcu pa vender tako vesel, da večkrat od veselja nisem mogel zaspati. Težko, zelo težko bom šel od vas, ker tega veselja ne bom več imel.

Težko, silno težko mi bo, marsikako nedolžno dušo v veliki nevarnosti, in marsikako spokorno dušo na sredi pota popustiti; marsikoga bi tako rekoč raji smerti zročil, raji pokopal, kakor da jih moram v toliki dušni nevarnosti zapustiti. Vsim želim, da bi še dolgo živeli, — pa vender bi nekterim tako rekoč raji pri smerti bil, ker se bojim, da bi se potlej ne spridili in ne pogubili; boljši je žito shranjeno imeti domá, kakor na polji. —

Predolgo že govorim; moram skleniti in slovó vzeti.

Bog vas obvari, ljubi moji otročiči! Vbogajte vselej radi; nikoli ne pozabite, da je Bog zmirom pri vas, da on vse vidi, vse vé, vse sliši. Kolikorkrat bote Gradec vidili, se spomnite, da je bil vert tam gôri vam v prid in razveseljevanje napravljen, in spomnite se pesmice vaše:

„Serčno, otročiči, zapojmo,
Naj petja razlega se glas; —
Edin'ga Boga le se bojmo,
Naj ohrani v milosti nas!“

Z Bogom, mladenči! dekleta! vi moje upanje, moje veselje, z Bogom! Ne pozabite name in na lepe nauke, ktere sem vam dajal. Spomnite se pogosto na pesmice z nauki, ki jih v njih imate:

„Dnar, lepota —
Kaj to nek izdá?
Lepih naukov se učiti,
Pridni in pošteni biti,

To čez drugo vse veljá,
Pravo srečo dá!“

„Le nedolžnost — Blagor nam delí —

V skušnjavah vam bodi v nauk pesmica:

„Če hoče skušnjava omótití nas,

Takrat poslušajmo svoj notranji glas —

Rudeče obrača se lice na sméh,

Al angelj varh kliče: Nikar, to je greh!“

V težavah, zaničevanji ali preganjanji se spomnite:

„Vsih zlegov na sveti

Se nič ne bojim;

Pri našem Očeti,

Vem, moč zadobim.“

Z Bogom, skerbni, dobri starši! Bog vam blagoslovi vse vaše dela, on vam daj in ohrani dobre, pridne otroke!

Z Bogom, vi vsi, kateri ste me tako radi in pazljivo poslušali, mi tako rekoč besede iz ust jemali in hitro v djanje in življenje obračali.

Bog obvari tudi vas, kateri mojih pridig niste mógli poslušati, katerim je bila celo zoperna moja molitev; Bog vas obvari! Pridigoval vam sicer več ne bom, molil pa bom še zmirom za vas. Še enkrat vas — vas dozdam terdovratne — prosim, lepo prosim: Spreobrnite se, zapustite greh, da ne bo greh vas zapustil. Enkrat bo prepozno! — Popraševal bom pogosto za vami; nektore sem že naprosil, nektore pa še bom, da mi bodo pisali, da bom vedil, kako se vam godí, kdo je kje umrl, kdo pomoči Božje kaj bolj potrebuje. — Molite pa tudi vi zame; posebno molite, kadar bote zvedili, da sem hudo zbolel ali da sem umrl.

Sklenem in grem k altarju, ter bom za vas — prijatle in neprijatle — dans še enkrat daritev sv. maše opravil. Molite — prosite z mano, naj Bog z mano in z vami takó naredí, kakor je meni in vam v zveličanje nar bolj potrebno! Amen.

Pismo sv. Očeta P. Pija IX do kardinala Antonelli-a.

(Konec.)

Zraven tega moramo z dolžno hvalečnostjo pričati, da odpravljenje duhovskih redov v Rimu bi vzrokovalo veliko škodo temu apostoljskemu Sedežu, zakaj izmed nar bolj izvrstnih udov omenjenih samostanov se darujejo eni oskerbljevanju Božje službe, drugi pa so v pomoč raznim vstanovališčem, jim poročujejo o raznih misijonih, ki so jim zročeni, ali se posvetijo globoki učenosti, da zmote ovračajo, ali pa, da modre nasvete dajejo v raznih disciplinarnih vprašanjih posameznih cerkev vesoljnega katoliškega svetá. Tedaj se pa tudi razodeva pravi namen, ki ga ima roparska vlada pri ti svoji postavi za zatertje verskih redov. Zares, gospod kardinal! to početje ni nič družega, ko nadaljevanje taistega nesrečnega in prekučovskega naklepa, kterege od dné posilnega vzetja Rima potuhnjeno zveršujejo v škodo ne le Naše časne oblasti, temveč še bolj v škodo našega naj višega apostoljstva, ki so zasramovaje govorili, da v njegov prid Nam hočejo vzeti dedino sv. Cerkve, — to dedino, ki je po modri previdnosti božji podeljena rimskim papežem, in ki jo v oblasti imajo po vsi sveti pravici in postavi že več kot enajst stoletij ravno v prid vsega keršanstva.

Komu tedaj zamore danes še prikrito ostati, kaj in kakošna je tista osnova, ki meri na to, da razdene Našo oblast kakor naj višega poglavarja sv. Cerkve, zmanjšuje njegovo čast, opovire stavi delovanju našega visokega opravila, prekučne časno vlado tega apostoljskega Sedeža? Vi ste slehern dan priča, gospod kardinal! po-

silnih prisvojevanj, ki se dopolnjujejo zdaj pod tem zdaj pod unim izgovorom v škodo vere, čednosti in pravice; prisvojevanj, ki merijo vse v doveršenje omenjenega prekucovskega načrta. Na kaj neki, če ne na to, meri to, da se iz Naše oblasti iztergujejo stopinjo za stopinjo vse dobrotljive naprave keršanske ljubezni in dobrotljivosti, izrejišča in očitne učilišča, ki so vselej bile v naj ljubeznjivši skerblijivosti rimskih papežev, naših prednikov? Ali ne meri na ravno to tudi tista nesrečna postava, ki s silo v vojaščino obsoja že Bogu posvečene mladenče, kakor z neusmiljeno kosó preseka naj lepše upe sv. Cerkve, svetišem in samostanom grabi izvoljene verste mladih in delavnih služabnikov? Na kaj, če ne na to, meri tista razuzdana prostost, da se nekaznovano učijo vsaktere zmote, bodi si s pomočjo tiskarije, ali po poti očitnega in pohujšljivega oznanovanja, kar s toliko nesramnostjo počenjajo odpadniki in puntarji zoper oblast sv. Cerkve?

Kam meri dalje opuščanje bogoljubnih šeg, kam prederzna razuzdanost pri očitnih kazališih, tisto neprenehljivo skrunjenje svetih podob in zasramovanje služabnikov Gospodovih, tisto pogosto onečastovanje Božje službe, tiste zgrozive zasmehovanja vsake še tako svete in nedotikljive reči, tisto vstanovljeno trenje vsacega čednega, Cerkvi in papežu vdanega človeka? Vi dobro veste, gospod kardinal, kako to naše serce boli, ko dan na dan vidi take terpljenja sv. Cerkve. Ker smo na to prišli, da ne moremo v tem tudi malo ne pomagati, ne moremo drugega kakor objokovati nesreče Svoje čede; pa zraven tega vender očitno povzdignemo glas, da še oporekamo in kličemo zoper napadanja, katerim je Cerkev žertovana, in da svetu očitno naznanimo milovanja vredni stan, v kterega nas je hudobija časov pripravila.

Res je, zamogli bi si bili nekoliko prihraniti darežljivost, da bi ne pili dan na dan tako grenkega keliha in osebno ne bili pri žalostnih dogodbah, ako bi bili iskali pribežališča v kaki zunanji deželi. Toda vzroki imenitnih verskih korist so Nam svetovali v sedanjih okolišinah za sedaj ne zapuščati tega Nam preljubljivega mesta, sedeža rimskega papeža, in to gotovo ni bilo brez posebnega sklepa previdnosti Božje, da svet v djanji spozna nesrečo, ki je prihranjena Cerkvi in rimskemu papežu takrat, kadar svoboda in samostojnost njenega naj višega poslanstva pride v zadrego s tim, da se spremeni njen stan (svetna vlada), kterega je vpravla Božja previdnost.

In zares, kako bi se pri novi vladi papež zamogel imenovati prost in samostojin? Ni zadosti, da za ta trenutek zamore biti in se razodevati prostega in samostojnega v skazovanji svoje naj višji oblasti; on mora biti in mora se pred očmi vsih razodevati prostega in samostojnega v spolnovanju svoje naj višje oblasti. Ni pa papež zdaj in nikoli ne more biti svoboden in samostojin, dokler je njegova naj višji oblast podveržena nadoblasti in samovolji kake nasprotne oblasti; dokler nad njegovo visoko službo hočejo moč imeti in gospodovati politiške strasti; dokler njegove postave in njegove določila ne bodo izločene od suma strančarstva ali pa od razžaljenja po zadevnih strastih. V novem stanu in okolišinah, v ktere je papež djan potem, ko so si Cerkvino posestvo krivično prisvojili, je neogibljiv boj med dvema oblastima: zloga, edinost ne more biti zastavljena na voljo ljudi; ako razmere med dvema močema slone na truhni sostavi, nasledki drugi ne morejo biti kakor taki, ki izvirajo iz nasprotnih življev, ki ju siloma morata deržati v neprenehljivem in mučnem boju.

Zgodovina sama vselej je polna navskrižnosti med obema oblastima in polna zgledov, kaki nepokoji so vselej bili v keršanski držini, kadar koli so bili rimski papežipodverženi pod posvetno oblast, ako ravno tudi le malo časa. Tega vzrok je dosto razviden.

Svet je razdeljen v veliko število držav, ene izmed njih so velike in mogočne, druge majhne in slabotne, tedaj mir in pokoj v sercih ni mogel obstati drugač, kakor da so gotovo vedili in bili prepričani, da vesoljni Oče vernikov je samostojin in nenavezan v svojem djanji. Kako pa bi zamoglo dandanašnji to biti, ko je djanje rimskega papeža vedno izpostavljeno divjanjem strank, samovolji sedanje vlade, nevarnosti, da pri vsaki stopinji je njen zmir zbezan, in zbezan celo pokoj njenih svetovalcev in služabnikov?

Tudi za prostost svetih zbiralšč je silo tehtno, da je Cerkev varna in da so vladne opravila vsih keršanskih narodov v postavnem stanu; zakaj te zbiralšča imajo nalogo reševati vprašanja in odgovarjati na vse dvome katoliškega sveta. Zares je ležeče na tem, da nobeden na svetu ne more dvomiti nad prostostjo in samostojnostjo določb in ukazov, ki izhajajo od vesoljnega Očeta vsih vernih. Ležeče je, da nobenega ne moti strah, da bi kake tuje pritiskanja svetega Očeta ne nagibale pri papeških določilih. Ležeče je na tem, da papež, zbiralšča in konklave samo (volišče novega papeža) ne le da so resnično prosti, temuč da je ta prostost tudi razvidna in očitna, in da v tem oziru ni mogoče ne dvoma ne suma. Potem takem, ker je k verski prostosti katoličanov neogibno potrebna prostost papeževa: iz tega izhaja, da, ako papež, naj višji sodnik in živi srednik vere in postave vseh katoličanov, ni prost, si tudi oni ne bodo mogli nikdar svesti biti, da je njegovo djanje prosto in samostojno. Od tod so dvomi in skerblijivost vernih; od tod verske prekucije po deržavah; od tod tiste mnogotere nasprotovanja (demonstracije) katoličanov, ki so znamenje znotranjega dušnega nepokoja, in ki so rastle dan za dnevom bolj, odkar je bil s silo ugrabljen še poslednji ostanek papeških posestev, kar ne bo nehalo, dokler poglavar katoličanstva ne bode zopet prišel do posestva svoje polne in djanske samostojnosti.

Na vse to zares ni mogoče zapopasti, kako da morejo govoriti resnobno o spravi med papežem in vlado. In kakšna bi zamogla biti sprava pri sedanjih okolišinah? Tu ni govorjenje o kakem vsakdanjem vprašanji v deželskih ali pa v verskih rečeh, ki bi tedaj lahko pripustilo kako primerno spravo. Tu se nasproti tiče okolišin, v ktere je s silo zagnan rimski papež, in ktere skoraj popolnoma v nič devajo tisto priprostost in samostojnost, ki ste mu neuterpljivo potrebni k vladanju sv. Cerkve. Vdati se tedaj v takošno spravo bi bilo za rimskega papeža toliko, kakor ne le se odpovedati vsem pravicam svetega Prestola, ki so mu izročene v varstvo od njegovih slavnih sprednikov; temuč tudi bi se reklo, da se po svoji prosti volji podá v to, da bo pogosto zadeval na opovire pri opravljanji svoje naj viši službe; reklo bi se, pustiti v nemiru in britkosti vest vernikov; reklo bi se, zapreti si pot k prostemu razodevanju resnice; ob kratkem, reklo bi se: na termo posvetne vlade prostovoljno zapustiti tisto preimenitno poslanstvo, ki ga ima rimski papež naravnost od Boga z oestro dolžnostjo: braniti njegovo samosvojnost pred vsako človeško oblastjo! Ne! Ne moremo se ukloniti napadom zoper Cerkev, polastenju njenih presvetih pravic, nepostavnemu mešanju posvetne oblasti v cerkvene zadeve. Nepremakljivo odločeni s častjo in z vsimi sredki, ki so še v Naši moči, braniti koristi čede, ki je Naši skerbi zročena, smo pripravljeni nasproti iti, nasproti še večim darežljivostim, in ako bi bilo treba, tudi rajši vso Svojo kri za njo preliti, kakor pa opustiti ktero tistih dolžnost, ki so Nam naložene od Našega naj višega apostoljstva. In kaj še več! S pomočjo Gospodovo ne bomo nikdar opustili dajati zgled stanovitnosti in serčnosti pastirjem sv. Cerkve in drugim posvečenim služabnikom, ki v tih

nesrečnih časih prestopje tolike boje za reč Gospodovo, za zveličanje duš, za brambo svetega verskega zaklada, za neoveržljivost večnih postáv čednosti in pravice.

Kaj pa vam hočem povedati, gospod kardinal, o tistem češ — poročtvu, ki ga ponuja prisvojivna vlada Cerkvinu poglavarju z očitnim namenom, da hoče slepiti priproste in neprevidne, in dati v roke orožje vsem tistim političkim strankam, katerim je malo mar za prostost in samostojnost rimskega papeža? Opustivši kakoršno koli drugo dokazovanje, že to, kar se godi zdaj ravno v Rimu, ko jim mora vse na tem ležeče biti Evropo prepričati o moči in resnici tolikrat hvaljene postave, — že to je naj bolj živ dokaz in priča, kako prazna in nezmožna je tista postava.

In zares, kaj pomaga oklicevati nedotikljivost osebe in stanišča rimskega papeža, kadar pa vlada nima moči Nas varne storiti pred napadi časnikarjev, katerim je izveržena Naša oblast, in pred žaljenjem, ki se sto in stoterno ponavlja zoper Našo lastno osebo; in ko moramo biti milovavna priča mi sami in vsi spošteni, kako se v nekterih in sicer naj novejših primérlejših kazenska pravica pri sodnji obravnava? Kaj pomaga, da nas ne derže za zapertimi vrati Našega stanovanja, ako pa nam je nemogoče iti iz hiše, da bi ne naleteli na brezbožne in nagnjusne dogodke, da bi se ne izpostavili zasramovanju ljudstva, ki je prihrumelo (v Rim) podkurjat pregreho in nered; in brez nevarnosti dati neprostovoljno priložnost k ravnanju med mestjani? Kaj pomaga obetati poročtvu visokim cerkvenim častnikom za njih osebe, ko so pa vendar prisiljeni celo prikrivati po poti znamenja svoje časti, da se ne izpostavijo vsakteremu gerdemu obnašanju proti njim, ko so Božji služabniki in naj svetjši reči zasramujejo in zaničujejo, in pa tako, da včasih celo ne kaže več očitno obhajati naj častitljivših opravil naše svete vere; in ko poslednjič cerkveni viši pastirji, ki imajo dolžnost od časa do časa priti v Rim odgovor dajat o zadevah svojih cerkvá, se utegnejo znajti brez kacega poročstva in tedaj izpostavljeni biti ravno tistemu psovanju in morebiti tudi taistim nevarnostim.

Nič ne pomaga oklicevati prostost naše pastirske službe, ko je vse postavodajavstvo, tudi v naj tehtniših rečeh, kakor so ss. zakramenti, v očitnem nasprotju s podstavnimi nauki in s splošnimi postavami sv. Cerkve. Nič ne pomaga spoznavati s postavo oblasti naj višega Pastirja, ako se ne priznava veljava djanj, ki od njega izhajajo, ako celo škofje, ki so od njega izvoljeni, niso postavno spoznani, in jim po krivici zabranjujejo vžitek postavnega premoženja njih cerkvá, in še celo stanovanje v njih škofovskih poslopjih.

Tako bi bili oni v stanu popolnega zapušenja, ako bi tista ljubezen vernikov, ki nas preživi, nam zmožno ne storila, saj za zdaj, z njimi deliti milošnje revežev. Z eno besedo, kakšno poročtvu k spolnovanju svojih obljub nam zamore dati vlada, ker prva temeljna državna postava ne le da se ne poznano teptá od kterega si bodi podložnega, temuč jo tudi vlada sama prazno dela in v nič deva, ker pri vsaki stopinji ji spodmika spoštovanje in spolnovanje — zdaj z (nasprotnimi) postavami, zdaj z ukazi, kakor ji služi.

Vse to, gospod kardinal, smo Vam razložili sosebno s tem namenom, da Vi namestnikom tistih vlad, ki so pri svetem prestolu namestovane, naznanite žalostni stan, v kterem se pri novih okolišinah najdemo v toliko škodo katoličanstva. Naložimo Vam, da v našem papeškem imenu oporekajte in se uprite zoper silovite napade, ki so nam jih storili in ki nam se še žugajo ne le Nam v škodo, ampak tudi vsemu katoličanstvu. Ker mora tudi vladam kakor Nam ležeče biti, da se serca vmirijo in k pokoju pridejo, naj v prevdarek vzamejo to pogrešanje prostosti in samostojnosti v spolnovanju Naše

apostolske službe. Zakaj ako ima vsak vernik pravico tirjati od svoje lastne vlade zagotovljenje svoje osebne prostosti v svojem verskem opravilu, nima manj pravico tirjati, da naj zavaruje prostost tistega, ki mu je vodnik in učenik njegove vere. Verh tega je resničen prid vsih vlad, bodi si da so katoliške, ali ne, da pridobé mir in pokoj veliki katoliški družini in varujejo Našo samostojnost. Vlade nikakor ne morejo tajiti, da so od Boga poklicane, da branijo in obvarujejo vodila večne pravice, tedaj je njih dolžnost braniti in obvarovati reč, ki je naj postavnjši izmed vsih, kar se jih pozná na zemlji. Vlade morajo biti prepričane, da, ako ohranijo svete pravice rimskega papeža, oni branijo in ohranijo svoje lastne pravice. Ne morejo tudi pri tem pozabiti, da rimsko papeštvo in papežev prestol nikakor ni bilo opovir miru in blagra za Evropo, ali pa za imenitnost in samostojnost Italiji, temuč bil je vedno vez edinosti med narodi in vladarji, bil je splošno središče edinosti in miru. Za Italijo pa, smé se pač reči — je bil prava njena velikost, bramba njene samosvojnosti, stanovitni škit in ostrog njene prostosti.

K zadnjemu, ker ni bolji poročstva za Cerkev in za njenega poglavarja od molitve, ki se obrača k Njemu, ki ima v svojih rokah osodo vladarstev, in kateri s samim migljejem zamore vmiriti valove in vpokojiti viharje: ne nehajo povzdigovati k nar Višemu vednih in gorečih molitev, da preneha toliko hudega, da se spreobernejo grešniki, in da častljivo zmaga naša mati katol. Cerkev.

Zedinjajoči te svoje molitve z molitvami vsih svojih preljubljenih otrok po vsem katoliškem svetu, ne moremo opustiti, da bi nad vse ne klicali, tudi iz dolžne hvaležnosti, posebnega blagoslova, kateri naj jih močno varuje novih in strašnih šib, naj jih ohrani trdne in stanovitne v častnih načelih in na potu čednosti. Naj jim poverne poslednjič začetni mir in blagor na priprošnjo presvete neomadežane Device, njenega ženina sv. Jožefa in sv. aposteljnov Petra in Pavla.

Sprejmite o tej priložnosti, gospod kardinal, apostolski blagoslov, kterega Vam podelimo iz vsega serca. Iz Vatikana, 16. junija 1872.

Pij IX, papež.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Nunska cerkev je dobila te dni iz Rima čudežno podobo Marije Device „vedne Pomočnice“, ki je od sv. Očeta Pija IX blagoslovljena. Mati Božja pod tem imenom je kakor znamenje pomoči za naš čas. Čudežna stara podoba „vedne Pomočnice“ se je častila najpervo na otoku Kandiji (Kreti), potlej je bila prenesena v Rim. Francosko rogovilstvo jo je bilo odpravilo iz cerkve sv. Mateja, toraj je bila 60 lét skrita. Po navdajanji Marije D. so Pij IX zapovedali, da naj se zopet k očitnemu češenju izpostavi. Vsled tega je bila v cerkvi sv. Alojzija pri oo. Redemtoristih 26. m. trav. 1866 izpostavljena. Od tistega časa se njeno češenje močno razširja, ker Mati Kristusova je pobožnim častivcem veliko gnad sprosila. O drugi priliki več.

V Šmartnem pri Litiji bodo 8. avgusta slovesno obhajali svojo petindvajsetletnico duhovni ljubljanske škofije, ki so bili l. 1847 posvečeni. Veči del gospodov je še živih in spodbudljivo opravilo bode toraj pri sošolcu dekanu gosp. J. Rusu toliko priserčniši.

Z Gorenskega. Vsled povabila katoliškega društva ljubljanskega se je sklenilo v Radoliški dekaniji, da se napravi slovesna procesija za sv. Očeta na dan sv. Ane, t. j. 26. t. m. k sloveči romarski cerkvi Marije Pomagaj na Brezjah v Mošenjski fari. Vdeležile se

bodo tega shoda blezo vse fare Radoliške dekanije, razun bolj oddaljenih Bohinjev in Dolincev! Namenjeno je, da se snidejo procesije iz raznih krajev do devete ure na Brezjah, kjer bo najpred slovesni ogovor in potem veliko sv. opravilo. Kar jih pride iz zgornjih krajev, se bodo zbrali okoli osme ure na Češnivcu pri rojstni hiši ranjcega misijonarja J. Kocijančiča. Pričakuje se pa tudi iz družih krajev ta dan veliko duhovnov iz družih pobožnih vernikov na Brezje, da bi združeni molili za sv. Očeta ondi, kjer se je zadobilo že veliko milost po prošnji naše ljube Matere Marije Pomočnice, in se je že to leto bralo blizo 800 sv. maš.

Z otoka Cejlon-a v Aziji v. č. g. misijonar, ki se je iz Ilirske pokrajine podal v taiste kraje, piše nekatere znamenite reči. (Pismo nam je izročeno od prijatla. Vr.) Med drugim pravi: „Ljubljen od svojega škofa, v miru s svojimi duhovnimi tovarši ukljub velicemu trudu misijonskemu živim tako rekoč v raju; in bolj ko se trudim, bolj me Bog podpira. Nar veči težavo, ki jo imamo, je z zakoni. Raznost okolišin, lahkota zakonov med sorodniki in vsaki, težava spoznati rodovine med tako zmešanimi razdelki ljudstva (kaste), zraven tega pa pripuščenje ali celo zapoved civilnega zakona: vse to so reči, ki dajejo veliko misliti in opraviti.“

Postave vlade, ki toliko pripuščajo, s tem in pa z nevednostjo černih prebivalcev (zamuračev) veliko nerodnosti delajo. Upamo, da naš novi vladnik bo bolj pazel na spodobnost (moralnost). Divjih zakonov je polno; znamnje tega je, da je viditi vsako nedeljo 5—6 taci, ki so se v ti reči pregrešili, zdaj pa s križem v roki in s ternjem na glavi prostovoljno, očitno pokoro delajo.“

„Druga reč, ki nam težo dela, je oskerbljevanje cerkvenega premoženja. Tu vse izročujejo le „duhovnemu Očetu“. Imam izročene v oskerbljevanje štiri cerkve. Ena ima 700 gld. dohodkov vsak mesec, druge po 300 gld. Lahko mislite, kako je težko, vse te denarje ločiti, hraniti, in na tanko poštevati njih porabljenje. Preden sem se ločil od Vas, pravil mi je nekdo izmed duhovnih tovaršev, da je tu na Cejlonu veliko kač. Res, veliko jih je, pa jih tudi lahko pobijamo, kakor pri vas miši. *) Nevarne so pa po noči, ko prihajajo na ceste; tedaj se jih je treba varovati. Ako imam pri bolniku opraviti, me spremlja kaki tukajšen deželan, ki z gorečo baklo odganja te podolgaste ponočnjake. Tudi slon beži pred ognjem in po dnevi pred jezdicami. Slon je tu neverjetne velikosti. Ne bi verjel, kdor ga ni vidil. Toda sloni ne škodovajo nikomur, ako niso združeni. Opic na trume; med ptiči nar bolj nahajaš papigo in pava. Med ribami je tu veliko morskih volkov, ktere zlo preganjajo ribiči, ker jim veliko rib požró; sem ter tje naleté tudi kita (Wallfisch). Planjave so po letu in po zimi vedno zelene, podnebje vedno gorko; — toda pihljá vedno od morja sem vetrec, toraj vročina ni neprenašljiva.“

Prečastitemu, visokospoštovanemu

gosp. duhovnemu Očetu

Alešu Jeralu

v spomin Njegove osemdesetletnice.

Po dnevu lepem solnce podvečérno

Gorá teména še lepo obsije,

Napredno širni svet temá pokrije

In zemljo v noč zavije neprezérno.

*) Iz družih popisovanj Cejlona se vé, da so tam kače precej velike, tudi po osem čevljev dolge, ne strupene, toda močne.

Možú, ki živel modro je in zmérno,
Na stare dni sercé še gorko bije
Nebo nanj blago svojo milost lije,
Ki k Bogu vid obračal svoj je verno

Vam péza lét že poznih tlači rame,
Današnji dan Vam osmi križ zapiše
V pastirstvu, Oče, ste postali sivi!

Naj tli Vam dolgo še šiviljenja plame,
V nebesih da dospéte vedno više:
Zatoraj deaes: Oče, Bog Vas živi!

A. D.

Razgled po svetu.

O volitvi novega papeža liberalni časniki toliko pišejo, kakor da bi sedanji papež ležali že na mertvaškem odru. Pa kako nespametne čenčarije pišejo! Potem ko so vzeli papežu časno posestvo, potem ko so skoraj vse katoliške vlade postale brezverske (konfesijonslozne), se pa štulijo psevdoučeni, kakor da bi brezverske vlade in celo protestanški Bizmark imeli papeževo volitev v roke vzeti! In kogá naj bi izvolili? Pravijo: ne kacega je zuitovskega papeža, to je, ne papeža, kateri bi bil nasproti gibanju sedanjega časa. Ne smel bi tedaj biti novi papež po duhu katoliškem, ampak po duhu Bizmarkovem, Beustovem itd. Gotovo; za to bi Vam bil naj bolji sam Döllinger.

Ali ni smešno to liberalsko početje? Kadar bode voljen papež za tako imenovane „altkatoličke“, to je za odpadence, ki so prav za prav novi luterani, takrat naj se vmés vpleta Bizmark in njegovi trobentaši po svetu. Ako bi katoličanom vtikavci v cerkveno reč posilili kacega nepoklicanega papeža, bi ga pravi katoličani nikoli ne spoznali, temuč deržali bi se tistega papeža, ki bi ga k temu poklicani kardinali prav in slobodno izvolili; uni napčno izvoljeni pa bi ne bil papež, ampak „protipapež“, ter ne namestnik Kristusov.

Ako so nekdaž imeli nekaj vpliva v papeževo volitev nemški cesarji, španjski in francoski kralj, je bilo to zato, ker so bile to čisto katoliške vlade, in pa za odvernjenje razporov. Sedaj noben dvor nima več te pravice, da bi mogel zoper kacega kardinala protestirati. Dunajski dvor je imel to pravico kakor dvor nemškega cesarstva, kar zdaj ni več; sedanji nemški cesar pa je protestant. Francija zdaj dvora nima. Italijanski dvor je nov in izobčen; Španjci so na motozu italijanskem, pravi „Čech.“

To, še celo naprejšno vtikanje liberalcev v papeževo volitev je tako neslano, da celo laški ministerski časnik „Opinione“ zoper to piše. Zlasti pobija ta list štuljenje, kakor bi Italija druge vlade nagovarjala, da naj se poženejo za skupni vpliv pri papeževi volitvi. Italija, pravi „Opinione“, nikakor ne misli na to, da bi iz papeža storila orodje svojih politiških prizadevanj. To se pravi: italijanska vlada pri vsi svoji krivici noče biti tako fanatiška, da bi Cerkev hotla še siliti ali zapeljevati, da naj to prav imenuje, kar ni prav, — take neslane prenapetosti so zmožni blattarji in drugi nemški liberalni listi.

Nemško. Rimski cesarji so s preganjanjem keršanstva zaredili červa, ki je spodjedel rimsko cesarstvo. Bizmark pa je na Pruskem zlegel červa, kateri spodjeda katoličanstvo na Nemškem, spodjedel pa bo nemško cesarstvo. — Zdaj so jeli zalezovati celo vero vojakov. (Tako so delali rimski cesarji v začetku; koliko vojakov je mučencev!) Eden poveljnikov je vojaškega nadduhovna Krätziga na odgovor klical zastran njegove vere, češ, da vojaki so „starokatolički“ (to je, novi luteranarji),

ker nevedno vojaštvo se lahko dá zapeljati, da se za to izreče, ki ne vé za kaj? Duhoven pa je moško odgovoril, da on pozná le eno katoliško Cerkev, kakor moli vsak duhoven pri maši: „Confiteor unam sanctam catholicam et apostolicam Ecclesiam;“ in s sv. Ambrožem: „Ubi Petrus ibi Ecclesia.“ „To je moje pojasnjenje in spovedanje moje vere,“ je rekel verli duhoven. „Vidilo pa se bode naslednjič, če bodo v pravne vojnega ministerstva pomagale k temu, da se vojaški réd (disciplina) bolj vterdi in se potolažijo serca tistih, ki so unkrat skazovali naj bolj junaško serčnost pred sovražnikom ter prelivali svojo kri za kralja in domovino.“ Tako vojaški duhoven.

Naj pové in priča vesoljni svet, če je bolj gerd človek pod solncem kakor tisti, ki iše katoliške junake za vero ogoljufati — iz hvalečnosti blezo, da so s svojo kervjo domovino branili?

Laško. Na Laškem se gibljejo katoličani pri srenjskih volitvah, ker škofje in sam sv. Oče jih opominjajo, da naj se jih vdeležujejo. Sedeli so namreč na srenjskih stolih ljudje, ki so zapravljali premoženje deržavljanov, zdaj pa bi radi zapravili še drajši premoženje sv. vere. V par krajih so že spodmaknjeni liberaluhi in izvoljeni so katoličani in konservativci v srenjski odbor.

Nadškof napolitanski kardinal Riario Sforza je Napolitance spodbudoval, da naj se srenjskih volitev vdeležujejo. To je ves mozeg pretreslo lahonstvu in išejo svojih navadnih pomočkov, da bi se jim večina glasov kje ne zgubila. „Nova Italija“ ima kardelo taci vitezov, ki ji povsod pomagajo vojskovati se zoper katoličane, in zdaj, pravi „Gen. dopisnik“, germé iz vsih italijanskih krajev v Neapel; iz Rima samega se jih je 800 na pot napravilo. Razun popotnine dóbi še vsak po 2 franka na dan. Taki „regiment“ je bil l. 1870 priger mel v Rim glasovat za to, da hočejo Rimljani zanaprej Viktor-Emanuelovci biti, in ki jih je prvi vradni list „Opinione“ imenoval „novo-prislice“, ter je djál, da se borbe ni bati, ako vsi novi-prislici „svojo deržavlansko dolžnost zvesto spolnijo.“ Kako „pravična“ bode volitev v Neapelnu, ako jo bodo take pozeruške kolice določile, to je jasno! Ti novoprislici, pravi „Gen. dopisnik“, so „premetavska derhal zakletnikov, izdajavcev, izselcev, priveržencev Kavurjevih, garibaldovcev itd.“, katerih domovišče se menja po vladinih potrebah. Ti „volitveni vandrovc“, pravi ravno ta list, so prvih 10 lét vlado stali gotovih 500 milijonov! Tega je dopisnik porok. Gospodovavci pa bodo sami ravno tem sleparjem kakor žertva v roke padli, kadar ne bo več ropati, in republikanci jih bodo zase v službo vzeli.

Savojska vlada v polni sapi zaganja kardela pešcev in mornarjev proti bregovom Srednjega in Jadranskega morja. Policije namreč naznanjajo, da rogovileži na Laškem so se podvergli nekemu „triumviratu“ Macinovu, to je skrivni vladi treh človekov, ki hočejo Macinove republikanske namene vresničiti in bojé se, da bodo kje v večem številu se izbarkali.

V Braždanah (Dresden) je socialno-demokratiški list „Nemesis“, kakor pišejo „Kärnt. Blätter“, Bismarku in drugim jezuitojedcem povedal nektare prav gorke resnice. Pravi pa ta sicer Cerkvi sovražljivi list:

„Razprava o jezuitovskem vprašanji v berlinskem deržavnem zboru je zopet enkrat v naj boljši cvet razvila... fanatizem, vohunski talent in puhloglavnost narodno-liberalcev. Ali ni smešno, da naši razsvetljeni deržavni poslanci, ki se vender sicer védejo, kakor da bi bila mana politiske in religiozne modrosti na škafe na nje deževala, da naši časnikarji, ki si kaj dosti na to domišljujejo, da jih duh berlinskega presbiró-a obsenčuje, — da so le-ti pred Lojolovimi učenci v tako britkost zašli, da jim je koleno ob koleno otrinjalo, ter

so eden memo družega bolj milomajdovsko svojega „obermojstra“ za pomoč prosili?“

Dalje poterjuje demokratski list, da pri vsi zgovorniški sapi niso mogli dokazati, da bi bili jezuiti res škodljivi, le omahujoče izvode so na dan spravljali, ter iz posameznih besed ali djanj na ves red sklepali. Pravi tudi, da ravno iz tega razloga, kakor jezuite, bi ti gospodje lahko pod klop spravili vse demokratske družbe in trajmavrarstvo, ktere ga ta list ceni za neskončno škodljivšega in nevarnišega memo jezuitov itd.

Vidi se, da marsikteri prekucuhovskih listov imajo vendar še kako iskro spodobnosti, in niso kakor tisti revni kruhoborbeci in fanatiški sovražniki resnice, ki brez značaja, brez spodobnosti, brez vere in ljubezni v vsako pošteno reč blato mečejo.

Iz Rima vé „Genevski dopisnik“, kolik strah je obudil pastirski list napolitanskega nadškofa, ki priporoča, da naj se verniki sopet srenjskih volitev vdeležujejo. Rovarstvo se čuti v nevarnosti, lažnjiva Italija se trese, ako bode mogla prostor pustiti pravi Italiji. O huda vest! „Razbojniki, ki še ropajo in razdevajo hišo, v katero so s silo vlomili, vidijo, da postavni lastniki se napravljajo vernit se vanjo.“ Nadškof pravi: „Ne namerjamo meščanov na to nagibati, da naj se za časti poganjajo, ktere prisego tirjajo, ampak le, da s svojim vdeleževanjem pri volitvah naj ustavijo djanje sedanjih srenjskih odborov, ki so ognjiša nečednosti in brezboštva.“ Take besede napovedujejo tisto vojsko, ktere se nasprotniki najbolj bojé. To je pa tudi nov nauk vsim brezbožnikom, da naj se nikar ne vojskujejo zoper Božjo reč, ker ze v začetku lahko vedó, da poslednjič bodo vselej sramotno padli, kakor Golijat svoje dni.

Spregledovanje je počasi napredvalo, zdaj pa že mnogi vidijo. Svoboda, napredvanje in več enacih glasil je veliko glav zmešalo. Novošegno napredvanje pa se je že dosti razodelo. Kaj ima Italija po tolikih lepih obljubah? Dežela je v okovih strašnih davkov, samosilstev, morij in vsakterih zlegov in hudodelstev, Pij IX jetnik v Vatikanu, Viktor Emanuel satráp, orodje, močnega nemškega cesarja; pravo italijansko ljudstvo v vednem strahu in v sužnosti brezverskih višjih.

V Rimu bodo tudi nove srenjske volitve. V zapisnikih je že 3—4000 „buzzurrov“, katoliški reči sovražljivih tujih najemnikov. Dozdaj imajo 12.000 volivcev v zapisnikih, v njih pa se pogreša sila Rimljanov, ki je znano, da so za papeža. Katoliška stranka šteje, da se bo saj 8000 njenih vdeležilo. Vediti pa je, da vlada ima vse pomočke v rokah, in kako lahoni volijo, je znana reč.

Sv. Oče so prav zdravi, pravijo naj poslednjiši naznanila. Kako bojo pa spet liberaluhi žalostni, ki bi tako sladko radi novega papeža volili! — Umerla sta pa: kardinal Nikolo Parracciani-Clarelli, roj. 12. apr. 1779 v Rieti, kardinal izvoljen l. 1844, in kard. Ciril de Alameda. Zdaj le še 8 kardinalov živih, ki so bili od Gregorija XVI izvoljeni, med njimi Švarcenberg.

Iz Rima vé „Genevski dopisnik“, kako nevošljiv je Bismark in njegova stranka, ker Rusija pojenjuje preganjati katoličane in se med Rimom in Rusijo v cerkvenih zadevah na Poljsko-Ruskem nekoliko edinosti razodeva.

Ena laž nesramnih časnikov je, da je zdaj papež Poljce zapustil in z Rusom politisko zvezo dela. To pa je ravno tako malo res, kakor malo res je bilo, da je poprejšni čas papež poljski punt zoper Ruse „moralčno podpiral“. Papež nikoli nobenega punta ni podpiral, in nikoli nobenega katoliškega naroda ni zapustil ali izdal, da bi se z njegovim tlačivcem politično zvezoval.

Nekako leto je, ko je ruska vlada večí del katol.

škofov nekdanjega poljskega kraljestva gnala v pregnanstvo, ker so bili bolj Bogu pokorni kakor pa iz razkolnikov sestavljenemu ministerstvu. Kmali pa so se početniki tega nespametnega preganjanja prepričali, da s tim nič niso pridobili, in da duhovstvo brez škofov je truplo brez glave. Da bi hudo popravili, kar so storili in česar nasledki so jih plašili, so željo razodeli papežu, da mu hočejo izročiti zapisnik oseb, iz katerih naj bi za prazne škofije viši pastirje izvolil.

Berlinska vlada to zvč in kar precej začno vsi njeni časniki, kakor tudi zunanji „psevdo-prusi“ pisariti, kako da se papežev dvor in Petrograd znatno sprijaznujeta, da to velja v prid Francije zoper Prusa, pa da bodo vsled tega papežu zopet njegove pravice poverili. Tega, se vč, se Bizmark strašno boji in njegova huda vest mu je strah le še zvisala. Kaj čudnega je, da se Bizmark jezuitov in papeža tako boji!

Med tem je rimski dvor rusko ponudbo radovoljno sprejel in vanjo privolil s to pogodbo, da bodo v zapisniku nasvetovani vredni možje, in da za škofovske sedeže, ki so s pregnanstvom izpraznjeni, se novi ne nasvetujejo. Petrograška vlada se je vestno podala v te pogoje in nasvetovala je z malimi izločki naj boljši možč.

To tedaj je na Pruskem tolik vihar napravilo, Bizmarku toliko potu iz čela izcedilo. Po vsaki ceni so hotli Francijo zavohati v tem djanji. Toda Francija je zvedila še le iz ropotanja nemških in laških nevošljivih časnikov, kaj se je godilo med Rimom in Petrogradom. Kakošne reči so se potlej godile, je že znano. Izkovali so, kako je neki Westerwelle hotel Bizmarka umoriti, in kanoniku Kozmijanu so njegove papirje pod pečat djali. Oboje se je izšlo Bizmarku v sramoto. Ugrabljene papirje so s strahopetnimi opombami izročili ruskim vladom; raztrosili so, da je papež poznanskega nadškofa postavil za prvostolnika na vsem Poljskem, z oblastjo tudi nad okrajinami, ki so pod ruskim gospodstvom; in kanonika Kozmijana so razvpili za glavarja skrivnepapeževe poročilnice (nuncijature) ob ruski meji, ki gospoduje nad katoličani deržave carove. To je sicer perve trenutke delalo pomislake; knez Gorčakov pa se je kmali spreumil, kaj je na teh politiško-beriških vohunstvih, in ako bi njegova lastna bistroumnost bila kaj pregledala, mu tudi papežev deržavni kancelar resnice ni zamolčal. Antonelli mu je lahko pojasnil, da zunaj ruskega cesarstva nihče ni previden z jurisdikcijo čez Cerkev na Poljskem, in po drugi strani mu je zaterdil, kako da rimski sedež pravico imeti mora, ktero je imel ob vsih časih, pomočkov se poslužiti, da z verniki po vsem svetu v občenji in zvezi ostane. Bizmark se je pri vsem tem tako opeknel, da bi ga morebiti zguba hude bitve manj serbela, kakor sramota, ki si jo nakopal s tim počenjanjem.

Na Pruskem se iz sovraštva zoper jezuite valí preganjanje katoličanstva. V Fuldi je vlada zapovedala pregnati iz šol učence dveh ženskih redov; tako tudi usmiljene sestre v Trebnici. V Kolmaru je višji ječarski nadzornik svojemu prvemu obiskanju s tim spominek postavil, da je dal potergati vse podobe Matere Božje znad vrát. Ostudni podoborez blez ni vedil, da celo Turki do Marije spoštovanje imajo. — Po bolnišnicah so tudi za katoličane strežniki sami protestantje in ti še le čakajo, da bi bolnik prosil za spovednika; očitno je tedaj, koliko katoličanov lahko ostane neprevidenih.

Iz Ljubljane. V stolni cerkvi je bil 13. tega mesca od preč. gosp. stol. dekana Jož. Zupana keršen izraelec gosp. Herman Klein, čevljarski pomočnik iz

Nyir-Karoly-a satmarske stolice, rojen 13. rožn. 1845. Botra sta mu bila gosp. tergovca Fr. Mauser in njegova soproga. Potem so ga mil. škof birmali, in med mašo čast. g. Mirosl. Križnarja, ki ga je podučeval in k sv. kerstu pripravljaj, je bil obhajan. Pri sv. kerstu je bil imenovan Frančišk Miroslav Marija Katarina. — Bog mu daj živeti po veri in stanovitnemu ostati.

Č. o. Toma Brseska se je te dni povernil s svojega popotovanja iz svoje domovine na pruskem Poljskem in drugod in podal se je zopet skoz Hervaško in Ogersko v svoj misijon na Bulgarsko. S posebno hvaležnostjo je sprejel lepo podobo M. D. od Mirosl. Tomca in z dragim okvirom od Tomca očeta, in pa dve lepi tabli od ranje. korarja J. Novaka, poslednjič lastina gospodičine N. J. Denarne zbirke smo mu bili že poprej izročili. Naročil nam je, serčno zahvalo naznaniti vsm misijonskim dobrotnikom. Že poprej je bil s popotovanja pisal v Adrianopol in naročil, ter so v god ss. Petra in Pavla tam napravili slovesno veliko mašo: za dobrotnike tega misijona na Kranjskem. Ker je pa nekaj teh dobrotnikov že umerlo, je na prvi primerni dan mesca julija odmenjena slovesna mertvašnica ravno tam za umerle dobrotnike na Kranjskem. Tako menijo tudi ponavljati zanaprej vsako leto, ako Bog v svojo čast dobrotnikov obuduje.

Ker so nekteri dvomili, če bi paramenti latinskega obreda služili tudi za Bulgarsko, zamoremo pojasniti, da se v Drinopolji (Adrianopelnu) mašuje po obeh obredih in toraj vse prav pride tudi Bulgarom, kar se jim enacega daruje.

Čehom s povodnijo poškodvanim smo poslali do g. Župana v Pragi 11. mal. serp. 1872, v Danici nabrane darove, namreč 531 gl. 31 kr.; nadaljne darove pošljemo kmali.

Podučljiva pridiga, ki jo je imel preč. gosp. korar P. Urh za znano 400letnico pri sv. Petru, je posebej natisnjena za ude kat. družbe, in dobiva se tudi sicer za nektare solde pri Gerberji in Ničmanu.

Duhorske spremembe.

V Ljubljanski škofiji. Bivših redovnih duhovnov pride č. g. Matevž Vovk za duh. pomočn. v Mokronog, in č. g. Simon Pristov v Žiri. Umerl je v začasnem pokoju č. g. Ant. Osana 11. jul. R. I. P.!

Dobrotni darovi.

Za poškodovane s povodnijo na Češkem. G. Lor. Gaber 5 gl. — Iz Šmartna pri Litiji po preč. g. dekanu: Darovanje v Šmartnu z duhovnimi pastirji vred 46 gl. 60 sld.; darovanje v Litiji 12 gl. 80 sld., skupaj 59 gl. 40 sld.

Za brate Slovence na Turškem (po nazn. Zg. Dan. št. 28). Gospa R. H. kosec platna in 1 sv. podobo. — Neimenovan: „V ljubezni Gospodovi bratom Slovenom k duhovni pomoči 1 gl., 1 staro pet. in 2 st. deset, — Neimen. roke 2 st. deset.

Za stradajoče na Dolenskem in Notranjskem. J. Rekar 4 gl.

Za sv. Očeta. Neimen. roka 1 gld. — Neka oseba prosi sv. blagoslova zase in za žlahto, da bi mogli prav moliti, zlasti tudi za rešenje sv. Očeta, 1 gold. sr. in 1 star. dvajs. — Od sv. Jurja pod K.: 1 tol. za 1 gl., 3 st. dvajs., 6 gl. v bank. — Neimen. gospa 1 gl. Nekaj dobrotnikov iz št.-peterske duhovnije 9 gl. iz posebnega spoštovanja in ljubezni do sv. Očeta. Iz Predoselj 1 gl. 30 kr.